

GODIŠNJI PROGRAMSKI IZVJEŠTAJ

FM14-21

HR-ACTIVECITIZENS Civilno društvo

2023

SAŽETAK

Program Fonda za aktivno građanstvo podržava cilj „Ojačano civilno društvo i aktivno građanstvo te osnažene ranjive skupine” kroz financijske podrške organizacijama civilnog društva (OCD), tehničku podršku i izgradnju kapaciteta potencijalnih prijavitelja za izradu projektnih prijava i opsežan program jačanja kapaciteta za korisnike financijskih podrški.

2023. godina bila je vrlo produktivna a prema obrađenim podacima može se zaključiti kako će ugovoreni pokazatelji biti u cijelosti ostvareni do kraja provedbe Programa. Svih sedam javnih poziva za prijavu projekata odražavali su prepoznatu ulogu civilnog sektora kao temelja demokracije, dobrog upravljanja, ljudskih prava i socijalne kohezije. Ukupno je ugovoreno 157 projekata od 922 prijave projektnih prijedloga u iznosu od 7.614.876 € koje je provodilo 245 organizacija civilnog društva (nositelji projekata i partneri). Do kraja 2023. godine, 69 projekata je realizirano s rezultatima vrijednima pažnje. Gotovo svi kvantitativni pokazatelji u Tablici rezultata koja je sastavni dio Sporazuma o provedbi Programa, već su ostvareni a neki i premašeni, dok kvalitativne rezultate, uključujući i one koje je „teže uhvatiti“ treba prepoznati kao „sjeme“ za bolju aktivaciju OCD-a u zagovaranju utemeljenom na dokazima u svim budućim zagovaračkim akcijama.

Pristup usmjerenosti na građane u provedbi projekata doprinio je značajno većem ostvarenju ciljeva od inicijalno planiranih, kao npr. broj osoba uključenih u provedbu aktivnosti OCD-a (16.041), broj volontera uključenih u realizaciju podržanih projekata (621), broj žrtava kršenja ljudskih prava kojima je pružena potrebna podrška i pomoć (635) ili broj podržanih ranjivih pojedinaca (1.107).

Značajna postignuća u području strateških parnica ostvario je Zagreb Pride u slučajevima kršenja prava LGBTIQ osobama pri čemu su neki od slučajeva po pozitivnom okončanju doveli do izmjena propisa, protokola, pravilnika ili imaju potencijal da unaprijede sudsku praksu u slučajevima koje hrvatsko pravosuđe još nije imalo prilike razmatrati. U sklopu projekta „Dosta je brutalne stvarnosti“ poduzimane su pravne radnje u više takvih slučajeva kao što su slučaj priznavanje roditeljstva istospolnih parova djece rođene u inozemstvu koji je potaknuo promjenu Napatka o vođenju Registra životnog partnerstva; priznavanje prava iz statusa neformalnih životnih partnera u postupku nasljeđivanja postavlja presedan kod dokazivanja neformalnog životnog partnerstva po smrti jednog od partnera_ica kada postoji osporavanje istoga od potencijalnih drugih nasljednika (pokrenut 2016. godine, presuda u korist stranke u prosincu 2022.); nepriznavanje prava pred poreznim vlastima iako neformalno životno partnerstvo u poreznom sustavu stvara iste učinke koji su priznati izvanbračnoj zajednici (predmet je riješen u prvom stupnju u korist stranke). Pokretanje kaznenog postupka za zločin iz mržnje unatoč načelu *ne bis in idem* zbog često zabilježene prakse policije i pravosudnih vlasti da zločine iz mržnje na temelju seksualne

orijentacije procesuiraju prekršajno; slučaj je riješen u korist stranke Odlukom Ustavnog suda iz 2023. O slučaju su izvijestili i mediji: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/krivo-se-tumacilo-nacelo-da-se-za-isto-djelo-ne-moze-biti-dvaput-suden-15302446> . Svi slučajevi Zagreb Pride zabilježeni su na platformi Rozi megafon <https://zagreb-pride.net/rozi-megafon/> .

Proteklu godinu obilježio je veliki broj izmjena i dopuna ili donošenje novih zakona i propisa koji su relevantni za očekivane društvene promjene. Nositelji projekata i njihovi partneri utjecali su na njih 28 (npr. zakonodavni procesi usmjereni na socijalnu skrb i financijsku potporu različitim skupinama ranjivih osoba, porast nasilja u školama i društvu u cjelini, prava žena i sve veći broj rodno uvjetovanog nasilja, radno pravo, rastuće siromaštvo, jačanje kapaciteta OCD-a u provedbi Europskog stupa socijalnih prava u Hrvatskoj itd.).

U području jačanja zagovaračke/watchdog uloge civilnog društva (Učinak 1) ističemo primjer Rehabilitacijskog centra za stres i traumu (RCT). Uspješno su proveli projekt ZAJEDNICE UKLJUČUJU – Inicijativa za univerzalno dostupno osnovno socijalne usluge u zajednici, u partnerstvu s organizacijom Einurð sa Islanda i Studijskim centrom za socijalni rad u sklopu Pravnog fakulteta u Zagrebu i ostvarili značajne rezultate koji su dobili pozornost struke, javnosti i nadležnih ministarstava, kao što su: Studija o univerzalnoj dostupnosti osnovnih socijalnih usluga i publikacija „Univerzalno dostupne osnovne socijalne usluge u Republika Hrvatska: model izvedivosti" koja sadržava dokaze i znanstveno utemeljenu metodologiju za utvrđivanje koje su to društvene usluge toliko važne za život, zdravlje i dobrobit ljudi da korisnici moraju na njih imati pravo, a država im na svim svojim razinama mora jamčiti njihovu dostupnost i pružanje; te Digitalni alat koji olakšava planiranje osnovnih socijalnih usluga i procjenu potrebnih resursa na svim razinama vlasti te digitalni alat za (samo)procjenu usklađenosti s kvalitetom i važećim standardima pružanja socijalnih usluga. Više detalja na: <https://rctzg.hr/zajednice-ukljucuju-inicijativa-za-univerzalno-dostupne-temeljnesocijalne-usluge-u-zajednici/> .

Mediji su pratili istupe i akcije provoditelja projekata (doseg do gotovo 3 milijuna građana) jer su kroz javne kampanje za podizanje svijesti i zagovaranje obrađivali relevantne društvene i zakonodavne teme što je doprinijelo vidljivosti rezultata projekata u različitim područjima kao npr. prava žena, poboljšanje primjene standarda u predškolskom obrazovanju, zaštita zviždača, prava pacijenata itd.

Veliki interes za razmjenu i učenje s organizacijama iz zemalja darovateljica doprinio je neočekivano visokom broju od 45 bilateralnih partnerstava (planirano 10) sa 36 jedinstvenih partnera iz donatorskih zemalja (8 s Islanda i 28 iz Norveške). Tijekom 2023. godine, ograničeni poziv za Bilateralne inicijative na koji je pristiglo 13 prijava, rezultirao je ugovaranjem pet inicijativa koje uključuju i studijske posjete za nadgradnju provedenih projekata ili dodatno jačanje kapacitet, prijevod značajnih publikacija na jezike zemalja darovateljica i slično. Zadnja sjednica Povjerenstva za odabir bilateralnih inicijativa planirana je za siječanj 2024. godine, kada očekujemo ugovaranje još nekoliko bilateralnih inicijativa.

Projekt Radnica – „Mogli biste stati u njezine cipele, ali se s njom ne biste mijenjali“ udruge CESI- Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje nastao je kao odgovor na nedovoljnu zaštićenost žena u svijetu rada. Na web portalu Radnica www.radnica.org žene mogu pisati svoja iskustva, svjedočiti o diskriminatornim praksama poslodavaca, zatražiti savjet, pronaći sve informacije o rodnoj diskriminaciji u svijetu rada te u konačnici zatražiti pravnu pomoć. Provedena je nacionalna kampanja „Nije u redu u uredu“ koja je prepoznata i nagrađivana u Hrvatskoj i u regiji ali i kao top 100 najučinkovitijih svjetskih kampanja prema WARC-u (World Advertising Research Center). U okviru kampanje više od 20.000 građana prepoznalo je problem i potpisalo peticiju za izmjenu Zakona o radu u članku zaštite trudnica i osoba na porodiljinom i roditeljskom dopustu. Bilateralno partnerstvo s Icelandic Women’s Rights Association (IWRA) je kroz prijenos znanja i zagovaranje za postizanje ravnopravnosti žena i muškaraca dodatno osnažilo već postojeću suradnju.

Tijekom 2023. godine zabilježen je i značajan napredak u postizanju planiranih rezultata za Regionalne inicijative civilnog društva. Ostvareno je 8 novih regionalnih inicijativa između Hrvatske i Slovenije, Rumunjske, Poljske i drugih zemalja u kojima je do sada sudjelovalo 67 jedinstvenih OCD-a i 102 jedinstvena sudionika iz Hrvatske.

Ostvaren je vrlo dobar doseg do nerazvijenih područja (45 projekata) i različitih skupina ranjivih pojedinaca (romska djeca i mlade žene, žrtve obiteljskog nasilja, migranti, osobe s mentalnim i tjelesnim poteškoćama, društveno isključene skupine LGBTIQ zajednice i brojne druge ciljane skupine).

Opsežan i pristupačan program izgradnje kapaciteta značajno je doprinio poboljšanju kapaciteta OCD-a što je posebno vidljivo u odnosu na manje razvijene i nove organizacije. Na primjer, Udruga SIDRO – odgajatelji u zaštiti prava djece u vrtiću koja je osnovana netom prije prijave ad-hoc akcijskog projekta. Kroz godinu i pol uspjeli su mobilizirati više od 80.000 podržavatelja i ostvariti zacrtanu promjenu u Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju. Ojačanim kapacitetima ostvarili su uspješnu provedbu malog projekta u okviru Fonda za aktivno građanstvo, financijsku podršku za još jedan projekt iz programa Impact4Values i nedavno odobrenu institucionalnu potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. <https://udrugasidro.hr/>

Fond za aktivno građanstvo u Republici Hrvatskoj provodimo u konzorciju sa SOLIDARNA – Zakladom za ljudska prava i solidarnost iz Zagreba, SMART – udrugom za razvoj civilnog društva iz Rijeke i CNVOS – krovnom organizacijom nevladinih organizacija iz Ljubljane provodi.

Program se financira sredstvima Islanda, Lihtenštajna i Kraljevine Norveške u okviru financijskih mehanizama Europskog gospodarskog prostora i Kraljevine Norveške.

Program se provodi od 01. siječnja 2020. do 31. prosinca 2024.

Više informacija o Fondu za aktivno građanstvo i o brojnim drugim primjerima dobre prakse i rezultatima podržanih projekata potražite na sljedećim poveznicama:

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens** fund

<https://acfcroatia.hr>

<https://www.facebook.com/acf.hrvatska> .